

רבי מאיר שמחה בן רבי שמשון קלונימוס נולד בשנת ה'תר"ג (1843) בלטרמינץ (פלך ווילנא) ונפטר בריגה (היה שם לצרכי רפואה) ביום ד' אלול ה'תרפ"ו (1926). אביו רבי שמשון קלונימוס בן רבי חנניה הכהן הפליא במצוות הכנסת אורחים. כשהגאון רבי מאיר מטיקטין התאכסן ימים רבים בצל קורתו של אביו, ברכו להוליד בן שיאיר עיני ישראל בתורה. הבן נולד ויקראו את שמו "מאיר שמחה" על שם אותו גאון רבי מאיר.

רבי מאיר שמחה חיבר בגיל י"ז שנה את ספרו **"משך חכמה"**, אבל אביו הניאו מלהדפיס והופיע רק שנה אחר פטירת ר' מאיר שמחה. בהיותו בן י"ח למד אצל רבי משה דנישבסקי (רבה של סלובודקה). כעבור זמן קצר התחתן עם חיה בת הגביר רבי צבי פליטאל מקובסקי מביאליסטוק. משך ח"י שנים למד רבי מאיר שמחה ח"י שעות ביממה בבית מדרש "גמילות חסדים" בביאליסטוק. נהג ללמוד לילות שלמים על רגליו מתוך תשוקה מופלאה. כששאלו אותו ממה הוא מתפרנס, השיב בחוש ההומור שלו: "מאן דיהיב חיי (חיה) יהיב מזוני" כי שם אשתו של ר' מאיר שמחה היה "חיה", שעסקה בפרקמטיא ופרנסה את המשפחה. הרבנית היתה אומרת שזה מרומז בפסוק "כל הבן היאורה תשליחוהו וכל הבת תחיון", רמז על האיש שצריך להשליך עצמו לים התלמוד ולהשקיע עצמו בלימוד התורה, ואם תאמר מה יאכל, מהיכן יתפרנס? הוי אומר "וכל הבת תחיון", שיתפרנס ע"י אשתו המסייעת לבעלה בתורתו.

רבי יעקב מזאגיר המכונה "ר' יענקלי חריף" אחרי שהספיד את רבי ראובן הלוי, רבה של דווינסק, פנה מייד לראשי העדה, שיכתירו את רבי מאיר שמחה מביאליסטוק, ואף הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק מבריסק יעץ להם כך. בשנת ה'תרמ"ח (1888) היה רבי מאיר שמחה לרבה של דווינסק וכיהן במשך שלשים ושמונה שנים. חבריו הרבנים הגאונים רבי חיים מבריסק ורבי אברהם יצחק הכהן קוק דברו עליו כ"שר התורה".

בשנת ה'תרס"ז הציעו לרבי מאיר שמחה את כסא הרבנות בירושלים כממלא מקום של רבי שמואל סלנט (אז כבן תשעים) אבל בני דווינסק לא נתנו לו ללכת ("קמנו ונתעודד לקול השמועה כי בני ירושלים קמו עלינו לקחת את אדונינו מורנו מעל ראשנו להחשיך... מאור המאיר אור שמח... לא לכם אנשי ירושלים עשות כדבר הזה...").

בימי מלחמת העולם הראשונה כשרוב תושבי דווינסק נמלטו, נשאר רבי מאיר שמחה עם המעט מדלת העם בעיר. וכשהפצירו בו ראשי הקהילה לעזוב את העיר, היתה תשובתו: "כל זמן שישארו תשעה יהודים בעיר, אהיה אני העשירי להצטרף למניין". כמי שרואה את הנולד הזהיר את אלו הסוברים כי ברלין היא ירושלים, כי "רוח סופה וסער תעקרו ממקומם", אזהרה שהתגשמה עשור אחרי פטירתו. בתו נפטרה בחייו, לא השאיר בנים אחריו. תלמידו המובהק ר' ישראל אברהם אבא קריגר הוסיף "מאיר שמחה" לשמו וקרא עצמו בשם ישראל אברהם אבא מאיר שמחה קריגר.

מחיבוריו החשובים: **"אור שמח"** (על הרמב"ם), **"משך חכמה"** (על התורה), היה גם בקי בקבלה ובספר היצירה.

סיפר רבי שלום שבדרון מעשה שקרה בהיותו בן שתים עשרה שנה, והוא התגורר אז בדווינסק. הדבר היה מחצית השנה לאחר שה"אור שמח" נתמנה לרב העיר. העיר דווינסק עומדת על נהר גדול, המשתרע על יותר מאלף ק"מ. נהר בסדר גודל זה מחייב נקטת צעדי זהירות מתאימים, שמא יעלה על גדותיו ויצוף את העיר כולה. ואמנם, דאגו מהנדסי העיר להתקין פתחי ניקוז בגובה מסויים של דפנות הנהר, כדי שבמקרה של זרימה מוגברת של מי גשמים יתנקזו המים דרך הפתחים וימנעו סכנת שיטפון מן העיר. והנה, באותה שנה היתה זרימת המים לנהר כה חזקה, עד שפתחי הניקוז לא הועילו להקטין את הגאות והמצב היה שחסרו שלושה עשר סנטימטר בלבד עד שהמים יעברו את גובה הנהר ויגיעו עד לגשר, כך שסכנת הצפה ושיטפון איימה על העיר כולה. בהלה אחזה בתושבים ורבים מהם כבר התחילו לברוח. הגויים רצו מפחדים ומבוהלים אל הכומר, אך הוא עצמו היה אחוז פחד וייאוש, וכי מה יש להם לגויים לעשות לעת צרה? אמר הכומר: הסכנה מוחשית וגדולה, מוכרחים ללכת לרב של היהודים. וכך הם רצו אל ה"אור שמח" וצ"ל. משלחת נכבדה, בראשות ראש העיר, באה לבית הכנסת, שבו שהה הרב, וראש העיר נכנס אליו ותיאר לפניו את המצב. לאחר ששמע רבי מאיר שמחה את פרטי המאורע, אמר להם להביא לו עגלה, ולאחר שהעגלה הובאה יצאו ונסעו אל הגשר שמעל הנהר. הרב עלקין סיפר, כי הוא עמד ליד רגליו של רבי מאיר שמחה ושמע כל דבר שאמר. אותה שעה הספיק הנהר לגאות עוד יותר והמרחק מן הגובה המירבי ירד עד לשבעה סנטימטר. כולם רעדו ממש מפחד. רבי מאיר שמחה פתח ואמר: שר של ים, אני גוזר עליך שתעצור, אבל המים המשיכו לעלות. ואז חזר ואמר פעם שניה: שר של ים, אני המרא דאתרא, ואני גוזר עליך שתעצור, וגם בפעם הזאת לא עזר. חזר רבי מאיר בפעם השלישית ואמר: אני המרא דאתרא, אני גוזר עליך לעצור, ואם לא תעצור - אשים אותך בחרם! והנה, ממש באותו רגע נפסקה גאות המים, וכל הנוכחים פרצו בצעקות צהלה. ראש העיר התכופף לעומת הרב ונשק על ידו!

היה מתנגד לתנועת הציונות, אבל מעולם לא דיבר בגנותה. מאד חיבב את א"י. שאל: "מדוע לא הרג ה' את המצרים ונתן את ארצם לישראל"? ומשיב: כי רק א"י מסוגלת לעשות את עם ישראל לעם סגולה. א"י היא קדושה גם כשהיא ביד זרים. הוא מפרש "ושב וקבצך": ישנם יהודים הבונים ומפריחים את הארץ והם בבחינת "שב". ויש יהודים המוצאים נחת בארץ נכריה. גם אותם יקבץ ה' וישיבם אל א"י, "וקבצך". ידוע מכתבו לאנשי המזרחי בדווינסק שאחרי הצהרת בלפור והכרת הממלכות בסאן-רמו, סר פחד השבועות שאסור לעלות בחומה ולמרוד באומות ומצוות יישוב א"י במקומה עומדת.

"משך חכמה" שפטים, והיתה עמו וקרא בו: "הא דכתיב בו ולא בה, משום דקאי על הספר כהראב"ע. ויראה דרמו לנו ד"דברים שבכתב אסור לקרות בע"פ" וזה בו, בספר דייקא ולא בעל פה".

"משך חכמה" כי תצא, לא תראה חמור אחיד: ובפרשת משפטים "אויבך". מסביר את השינוי ע"פ הגמרא בערבי פסחים "מי שרי לשנויי" ומוקי בראה בו שעבר עבירה. וזה היה קודם העגל אשר היו כולם ממלכת גוי קדוש, אז הוה שרי לשנויי אם ראה בו עבירה. שבפרשת משפטים נמצאים קודם חטא העגל, ואז היה היכא תמצא של "שונאך", אבל בספר דברים, אחרי מעשה העגל נאמר "אחיך", עכשיו כשכל אחד מישראל נכשל, **אסור לשנוא יהודי**.

כשהגיע לזקנה מופלגת חלה פעם במחלה קשה. מקורביו שעמדו אצל מלתו שאלוהו כמה ימי שני חייו. השיב הרב בחיך: "כשאדם עומד לפשוט את הרגל אין הוא מפרסם את חשבונותיו".